

WSTĘP

Kolejny, drugi tom serii „Refleksje nad Starością” nosi tytuł *Starość w nurcie życia*. Sformułowanie to nasuwa szerokie rozumienie starości, wykraczające poza uwarunkowania obiektywne: biologiczne, społeczno-kulturowe i cywilizacyjne, a uwzględniające też indywidualne i subiektywne przeżywanie starości jako etapu cyklu życiowego. Takie ujęcie pozwala także na szeroką interpretację, czym jest życie ludzkie i jego „nurt” oraz dostrzeganie wieloaspektowości „umiejscowienia” starości w „nurcie życia”. Refleksje i badania, zawarte w tym tomie, mieszczą się między dwoma biegunami nurtu życiowego: biegunem społeczno-kulturowym (z wyraźnym kontekstem cywilizacyjnym) i biegunem jednostkowości (uwypuklającym zindywidualizowane i podmiotowe przeżywanie starości, tak przez same osoby starsze, jak i osoby z ich otoczenia). Między działaniami, podejmowanymi bardziej w sferze makro czy mezo, a zawartymi w sferze mikro indywidualnymi doświadczeniami starości. Szczegółowiej, prezentowane treści „rozciągają się” od procesów migracyjnych, które coraz częściej zaczynają dotyczyć także ludzi starszych i lokują starość w kontekście interakcji coraz bardziej globalnych (**Agnieszka Majewska-Kafarowska**), poprzez działania lokalne, środowiskowe, instytucjonalne, podejmowane na rzecz osób starszych (**Anna Sanecka**), poprzez odniesienie się do fundamentalnych kwestii w badaniach z zakresu gerontologii społecznej, związanych z postawami wobec osób starszych (**Maria Finogenow**) i dyskryminację ze względu na wiek (**Anna Lubrańska**), akcentując także aspekt zdrowia, jakości życia i ekoterapii (**Alina Dworak; Józef Szubert, Włodzimierz Ziółkowski, Alicja Szymańska-Paszcuk, Wojciech Wieczorek, Marietta Szubert; Kazimierz Kopczyński**) czy w odniesieniu do komunikacji interpersonalnej (**Anna Pitala**), aż po zindywidualizowane doświadczanie starości: w aspekcie trudnych egzystencjalnie sytuacji życiowych, takich jak choroba (**Elżbieta Dubas**), niełatwa codzienność (**Artur Fabiś, Arkadiusz Wąsiński**), przemoc domowa (**Jolanta Maćkowicz**), w kontekście uczenia się, związanego ze starością (**Jerzy Semków**) i doświadczeniem wieku (**Olga Czerniawska**).

Zawartość tego tomu, to pewna – dokonana przez autorów tekstów w określonym czasie społeczno-kulturowym – egzemplifikacja odpowiedzi na pytania: W jakim nurcie życia współczesne społeczeństwo umiejscawia starość?, W jakim nurcie życia funkcjonuje dziś człowiek starszy?, W jakim zakresie nurt ten jest człowiekowi starszemu narzucany, w jakim zaś może go sam wybierać i kształtować?, W jakiej mierze jest podmiotem swego życia i autorem swej starości, w jakiej zaś jest skazany na społeczną ramę określającą, jaka starość

ma być? Niewątpliwie, w refleksjach i badaniach nad starością w nurcie życia, umieszczonych w tym tomie, dominuje społeczny kontekst starości, lecz uwidoczniła, „otwierająca się”, także podmiotowa perspektywa doświadczania starości „łagodni” jego ograniczający wpływ i świadczy o uruchamianiu społecznych i jednostkowych sił, sprzyjających starości. Można więc mieć nadzieję, że doświadczanie starości zmienia się i zmierza ku coraz bardziej podmiotowej perspektywie, zgodnie z którą jest ona znaczącym okresem życia człowieka (z punktu widzenia społeczeństwa, kultury i poszczególnych osób starszych). Chodzi o to, by pięknie domykała jednostkowy cykl ludzkiego życia i była cenionym „składnikiem” społecznego nurtu życia.

Elżbieta Dubas
w imieniu Redaktorów tomu